

Понякога си яростна вълна,
която като лодка ме помирта.
Понякога... Но винаги жена –
любвеобилна, страстна, дяволита.

Хора с
увреждания
изложиха
свои творби в
Парламента

24

Поезията на Румен Ченков - 30-31

Кураж

Списание за социални права и интеграция • Година XXI • Брой 3 • март 2012 г. • Цена 0.50

ТЕМА НА БРОЯ

СИЛАТА НА ЖЕНАТА Е В НАС

Тема на броя:

СИЛАТА НА ЖЕНАТА Е В НАС

3 - 14

Жената с кучето - *Делчо Матеев*

4 - 7

Защото времето лети - *Стефан Стойчев*

8 - 9

*Via doldrosa*Очаквам от хората толерантност, а получавам агресия - *Галина Ганова*

10 - 14

Добрите вести идват с Кураж

4 - 20

Справочник

15 - 17

На прицелОбщина Хасково оцети клуба на инвалидите с 1000 лв - *Олга Велева*

18

Социални услуги

Обществените нагласи към хората с увреждания трудно се променят

19 - 20

Ресурсен център за обучение на деца със специални образователни потребности в Ловеч - *Марияна Дончева*

21 - 22

Позиция - *Димитрийка Кънева*

22

Нещо като роден дом... - *Маргарита Николова*

23

ИзкуствоХора с увреждания изложиха свои творби в Парламента-
Росана Чакърова, снимки - ССБ

24

СпортЗлатна лига по петанка създаде незабравими емоции у участниците
- *Сабина Данева, Стоян Бочуков*

25

ПаметЦенно културно наследство на Габрово - *Маргарита Стоянова*

26 - 27

ФейлетонКой е истинският мъж на годината - *Стефан Стойчев*

28

ПресклипКръгословица - *Иван Манчев*

29

Жена - *Иванка Латинова*

29

Представяме ви поета Румен Ченков

30 - 31

СИЛАТА НА ЖЕНАТА Е В НАС

И заради Баба Марта, и заради 8 март, и заради настъпването на пролетта посветихме мартенския брой на Кураж на жената. Или по-точно на незаменимото ѝ присъствие в живота на всеки човек. Много есета са изписани на тази тема и няма да кажем нищо ново – но ще го повторим. За да не забравяме за онази исконна женска нежност и към децата ѝ, и към съпруга ѝ, и към близки и приятели, необходима в целия им живот. За да не забравяме за онази исконна женска подкрепа, необходима и на децата ѝ, и на съпруга ѝ, и на

близки и приятели в целия им живот. Това е тя, жената – нежност и сила.

И това се опитахме да покажем в очерците за три жени, свързани със съдбата на хората с увреждания. Има го и в кореспонденциите, посветени на децата с увреждания, защото до тях неизбежно е тя – майката, учителката, възпитателката, лекарката, кметницата и пр. И в поезията на Румен Ченков прозира образът на една изключителна жена... Всички те присъстват в нас – в нашия ген, в нашия дух, в нашата любов, в нашата признателност. С една дума казано – силата на жената е в нас.

Ще разказваме за тази сила винаги, независимо от традиции, сезони или празници... ■

Рисунки Карол БАК

Добрите вести идват с Кураж

СЪВЕТНИК ПОМОГНА НА ПОЛУСЛЯПА БАБА ДА ИМА ОТНОВО ВОДА

Иван ДИМИТРОВ

Вода потече отново след години в скромния дом на 82-годишна самотна полусляпа старица от монтанския квартал Мала Кутловица. Водата на бабата била спряна повече от три години заради неплатени сметки...

Поради тежката зима преди четири години студът повредил водоструената на баба Цветана. Тя не събрала пари да го подмени. Напролет водата потекла отново, но без да бъде отчитан разходът. В такъв случай той се изчислява по наредба и така старицата, която няма нито баня, нито бойлер и пералня, натрупала сметка около 4 хиляди лева. През 2009 година ѝ спрели водата. „Носих кофи вода на кобилица от кладенче на километър от нас“, плаче почти сляпата Цветана Ценова. Същата година все пак ѝ се случило и нещо добро – с помощ от социални грижи ѝ опери-

ЖЕНАТА С КУЧЕТО

Делчо МАТЕЕВ

Много разкопки от миналото и запазени картини свидетелстват, че слепите хора са ползвали кучето за свой помощник от най-дълбока древност. По време на Първата световна война са ослепени много хора. Поради тази причина през 1916 г. за първи път в света отваря врати училище за обучение на кучета водачи в Олденбург Германия. То не просъществувало дълго и през 1923 г. е открито друго в Потсдам. Наскоро след това се появяват училища и в цяла Европа. Днес в повече от 30 страни има училища за кучета водачи на слепи хора. За гордост на малка България преди шест години и у нас е открито такова училище. То е единствено на Балканския полуостров и се намира на бул. „Европа“ 138. Негов директор е госпожа Албена Алексиева, която е и председател на фондацията „Очи на четири лапи“.

Албена Алексиева е родена на 26 април 1962 г. в Стара Загора, но детството ѝ преминава в Бургас. На 14 години след кратко боледуване от вирусен менингит губи зрението си само за три дни.

► **Със своята упоритост прави всичко възможно за лечението си, но и след като разбира, че това е невъзможно, не се предава...**

“Слепотата е урок – за мен, за семейството ми, за всички около мен – казва тя. Желанието ми е да живея с нея и въпреки нея. Да постигна нормални параметри на живот, както аз го разбирам. А не да се предам и да се оставя на течението”. Не се затваря, а напротив, контактува с хора на нейната възраст, за което е благодарна на брат си и на родителите си. Завършва гимназия за деца с нарушено зрение в София. След това специалност “Психология” в СУ “Св. Климент Охридски”, а по-късно задочно - радио-журналистика. Работи като психолог в гимназията, където е учила, в радиото и телевизията като журналист и водеща. Тя е първата жена в България, закупила и ползвала куче за водач. След като разбира каква сигурност ѝ носи нейната вярна приятелка Камила, тя си поставя за цел да създаде училище за обучение на кучета водачи. Нейна е заслугата за създаването на “Фондация очи на четири лапи”, на която тя е председател, а по-късно открива и първото в България и на Балканиите училище за кучета водачи на слепи.

Училището функционира от 2005 г., но официалното му откриване стана през 2007 г. Тридесет и пет слепи граждани от различни краища на България вече се придружават от куче водач и техният живот коренно е променен.

КАК СЕ НАБИРАТ КУЧЕТА-ВОДАЧИ НА СЛЕПИ

“Съюзът на слепите в България е наш спонсор. Ако не беше съюзът, всичко това нямаше как да се случи. Училището има собствен развъдник, купуват ги или им ги даряват. Най-добрите кучета са от собствения им развъдник. Тук има майки и татковци от най-търсените породи, които непрекъ-

Добрите вести идват с Кураж

рали очите и сега вижда по малко. По време на предизборната кампания миналата година старицата се оплакала на общинския съветник Валери Георгиев и той я посетил лично, за да се запознае със случая. Потресен от мизерните условия на бабата, той разказал за неволята ѝ на кмета Златко Живков и на бившия народен представител доц. Борислав Великов. Иницирал и подписка в квартала в защита на баба Цветана, като в нейна подкрепа са събрани 120 подписа. И така с финансовата

**Добрите
вести идват
с Кураж****► СЪВЕТНИК ПОМОГНА...**

помощ на доц. Великов и личната ангажираност със случая на кмета пред ръководството на „ВиК” борчът е редуциран и платен, а баба Цветана отново има вода. „Доц. Великов и всички ние от партия Българска нова демокрация продължаваме да правим конкретни неща за хората”, заяви инж. Валери Георгиев. По думите му да е полезен на хората ще е единственият му стремеж като общински съветник от БНД и водач на групата на коалиционната листа на „Заедно за Монтана”. Той изказа специална благодарност на кмета Живков, на управителя на „ВиК” в Монтана Иванов и на инж. Минев, които помогнаха да се върне поне малко радостта в схлупения дом на старицата. Георгиев изрази надежда, че най-после благотворителността на бившия депутат доц. Великов ще стане заразителна и други политици и възможни хора от Монтана също ще започнат да помагат с лични средства на бедстващи хора. ■

ЖЕНАТА С...

снато са под лекарско наблюдение. Заплождат се и се раждат тук. Купуват се по-рядко и само от предпочитани породи. Много граждани с домашни любимци предлагат и даряват малките бебета на училището. Предпочитани са лабрадори, ритрийвър и голден ритрийвър. Обучават се още немски овчарки, колита и кралски пудели.

Правят се и кръстоски. Изискванията към кучетата водачи са големи и затова те минават пред строга лекарска комисия. Биологичният живот на кучетата е около 12 години. Обучението му е 2 години и работи десет. Част от този период кучетата прекарват в приемни семейства. Това семейство поема задължения да наблюдава старателно развитието на кучето, обучението му в общо послушание и социализация. Два пъти на седмицата се правят тренировки на поляна с инструктор. Работата е трудна, отговорна и все пак се намират много семейства, които искат да станат приемни. Те получават само личното удовлетворение, че са отгледали едно куче и са станали полезни, че едно малко, двумесячно бебе са превърнали в добро, възпитано и социализирано куче. Най-страшното за тях е, че ще трябва да го върнат, когато стане най-приятно и обичливо за игра. Тези хора заслужават благодарност. Издръжката на кучето се осъществява от училището, но тя е твърде малка. Следващата задача е

НАБИРАНЕ НА СЛЕПИ ГРАЖДАНИ

за обучение как да ползват кучето. В България има около 18 000 слепи граждани. По различни причини не всички желаят да ползват кучетата, а за други това е невъзможно. Съгласно устава на фондацията куче могат да получат граждани от 18 до 50 години. Правят се и изключения, когато става въпрос за второ куче и по-възрастен гражданин, който има вече опит и възможности. В България 500 души реално се нуждаят от кучета водачи.

Щастливците, определени най-прецизно от компетентна комисия, се явяват в училището. Тук за тях, заедно с кучето, е приспособена стая и те заживяват заедно. Под ръководството на инструктор започва обучението на полигона и преди всичко в реални градски условия в продължение на две седмици. След това се прехвърлят в дома на собственика и обучението продължава още една седмица. Държи се изпит и чак тогава кучето се дипломира и се дава на своя бъдещ стопанин. За него той заплаща символичната цена от един железен лев. По стара традиция животното и оръжие не се подаряват, а трябва да се заплатят. Тази традиция се спазва във всички училища по света. Ако кучето се продава на чужденец, той си го заплаща. Това може да се случи, когато има подготвено куче, а няма нуждаещ се.

Една много трудна задача е стояла пред училището, но вече е решена. Набирането и обучението на инструктори. В момента има седем души висококвалифицирани, завършили в чужбина. Мартина Мартинова е първият дипломиран инструктор в България, завършила е в Русия. Тя е обучила първото куче Локус, което сега работи в Пловдив. Амбра М-Тел е първото куче, обучавано в България и сега е в Харманли. Грейс М-Тел е второто куче на Албена Алексиева. Изпълнила своята задача тя продължава да работи за доброто на слепите хора. ■

Добрите вести идват с Кураж

ГАЛЕРИЯТА ВЪВ ВИДИН Е ДОСТЪПНА

Това стана възможно с реализирания проект "Осигуряване на достъпна среда за хората с увреждания в сградата на художествена галерия „Никола Петров“, финансиран от Агенцията за хора с увреждания. На главното стълбище са монтирани платформен подеменник и стационарна рампа, с които вече е осигурен лесен и удобен достъп до залите на художествената галерия. Първият посетител беше Петър Кичашки, който заедно със свои приятели разгледаха изложбата на художника Георги Петров. ■

Добрите вести идват с Кураж

**РОТАРИ – МОНТАНА
ОТБЕЛЯЗА ПРАЗНИКА
СИ С ДАРЕНИЕ ЗА
ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ**

Иван ДИМИТРОВ

С дарение за дневния дом за деца и възрастни с увреждания в Монтана, местни и ят Ротари клуб отбеляза 107-годишнина на световната организация.

Ротарианците от Монтана подариха на хората от дома необходимото им масажно легло.

ЗАЩОТО ВРЕМЕТО ЛЕТИ...

ВЕСКА КАФАДАРОВА:

Всяка сутрин се питам дали денят ми е малък, или задачите са много? Все нещо остава недосвършено, все за някъде ще закъснея...

Работя в Медицинския колеж в Пловдив като преподавател по специалност „Инспектор по общественото здраве“. Реализацията на студентите е в сферата на здравеопазването – в социални заведения, детски домове, домове за възрастни хора, в храненето, в служби по трудова медицина, нехранителни обекти и други. Подготвям здравни беседи на различни теми във връзка със социално значими заболявания. Изнасят ги студентите в старчески домове, дружества на инвали-

► дите и в детски заведения. Справят се отлично, упражняват и контрол. Нали затова учат.

Почти не минава ден, без да ми звънят приятели. Едни просто искат да се видим на кафе, други трябва да заведе при лекар – специалист. Не отказвам, а времето лети...

Членувам в организацията на СИБ „Надежда за достоен живот“ – Пловдив. Бързам да не закъснея за заседания на Управителния съвет. Богат е общественият живот в организацията. Рядко успявам да отделя време за боулинга, който посещават поздравите ни членове. Всеки месец поне два пъти сме на близки или по-далечни екскурзии в страната и чужбина. Всеки вторник по-свободните се събират на кафе. Там изникват новите идеи, там решаваме бъдещите връзки със сродни дружества. Пътуваме до други градове, посрещаме и далечни гости. Но времето лети, и или ще закъснея за някъде, или ще отсъствам...

Опитвам се да свърша всичко планирано и в късен следобед бързам за дома. Там ме чака съпругът, който е със стопроцентова неработоспособност. Започвам с грижите за него, за сина, който все още отлага довеждането на дългоочакваната снаха. Оглеждам се и виждам, че навън е вече тъмно. И днешният ден се оказва малък. Дори не стигна време да помисля за моите си болести. Но не се оплаквам. Дано утрешният ден да е по-успешен! Защото времето лети..." ■

Записа Стефан СТОЙЧЕВ

Добрите вести идват с Кураж

► Децата и възрастните, които използват услугите на центъра в Монтана, са 48. Директорът му Калинка Миронова от своя страна подари на президента на Ротари клуб Монтана Мая Григорова изработен от децата сувенир от естествени материали.

Ротари - Монтана спазва традицията на световната организация за подкрепа на здравни инициативи. От 1985 година досега Ротари интернешънъл е вложил 1 милиард и 600 милиона долара за борба с детския паралич. Над 2 милиарда деца в света са имунизирани за последните 25 години, припомни Григорова.

Първият български ротарианец е Събо Николов. Той е в основата на движението в страната от 1933 до 1941 година.

Тогава в България се създават осем клуба, а през 1940 година получава статут на самостоятелен дистрикт.

Към днешната дата в страната ни има 85 клуба. ■

Добрите вести идват с Кураж

ЗА ОТМИНАЛИТЕ ПРАЗНИЦИ ПРЕЗ ФЕВРУАРИ

Малина МЪГЛОВА

По стара традиция бе отбелязан Бабинден в клуба на инвалидите във Велико Търново. Отначало поетесата Елда Живкова разказа накратко за обичая в този ден в различните краища на малка България в миналото и сега. После бе пресъздаден и самият ритуал на бабуването от Теменуга Павлова и Стоянка Данчева.

Благодарение на ръководството на клуба с председател Величка Никова беше осигурена и скром-

на почерпка, но и всеки носеше по нещичко. Така се получи наистина един хубав празник с много други изненади и веселба. Раздадени бяха и награди – за бабите: за най-възрастната, за най-инициативната, с най-много внучета и за баба - поетеса. ■

Via dolorosa

Галина ГАНОВА

В един мразовит януарски следобед прекрачих прага на семейство Атанасови. Посрещна ме енергична жена с красиво лице и големи, тъжни очи. След любезната покана на Виолета се настаних във фотьойла в хола. Срещу мен седеше синът ѝ Ради и любопитно ме наблюдаваше с широка, дружелюбна усмивка. Но макар на пръв поглед нещата да не изглеждат трагични, 32-годишният младеж не може да ходи. Тежката диагноза е детска церебрална пареза и лека форма на олигофрения...

Историята започва с раждането на Ради през 1979 година, но каква тежка участ очаква първородната им рожба и самите тях, младото семейството разбира едва, когато бебето е на осем месеца. Тогава детската лекарка Гочева посещава дома, тъй като пеленачето е вдигнало висока температура - с огромна мъка изважда болезнените спомени от душата си Вили. „Никой ли не ви е казвал, че детето има увреждане на централната нервна система? На осем месеца е, а още не може да седи!“, констатира лекарката. Този факт в консултацията обяснявали с това, че бебето е родено седмаче, но скоро щяло да „навакса“ изоставането...

За сполетялото ги нещастие майката обвинява дежурния екип в родилното, когато Ради дошъл на бял свят, заедно с подранилия първи октомврийски сняг... „Стоях три дни в болницата с изтекли води, лекарите искаха да задържат раждането – разказа

тя - Но то започна в нощ, когато в отделението имаше още 11 родилки. Поста-
вяха ми инжек-

„Очаквам от хората толерантност, а получавам агресия...”

ция с „флонаризин“, за да отложат процеса до идването на новата смяна... Изпаднах в безпомощно състояние, макар и в съзнание. Нямах сили да повдигна ръка, а раждането започна“. Първите няколко дни не й позволили да види детето, което било в кувюз. В края на втората седмица я пуснали при него. „Направи ми впечатление, че крачетата му са в неестествена поза – изпънати шпиц, като на зайче. Попитах защо – казаха, че така си е застанал. Ако сега видя бебе в тази поза, веднага ще разбера, че е с детска церебрална пареза. А те ме заблудиха. Така ни изписаха след два месеца, без да ни кажат нищо“. Официално диагнозата е поставена във Врачанската болница след осем месеца и потвърдена в София...

Започва ходене по мъките. Всички съветват младата майка да остави детето в дом, но тя отказва. Ради престоява за лечение три години в Санаториума за деца с увреждания в Момин проход и две години в Котел. Резултатите са отчайващи.

Междувременно младото семейство решава да има второ дете, но лекарите принуждават Виолета да направи аборт по медицински показатели. Те твърдят, че двойката има кръвна групово несъвместимост и второто дете също ще бъде с отклонения. „Много исках да имам още един син“, коментира Вили. Затова при следващата бременност категорично отказала да махне плода. Но тогава се появил нов проблем – започнала да прави спонтанни аборти. Слави, вторият син, дошъл жив и здрав на бял свят пет години след Ради. Родил се от

Добрите вести идват с Кураж

Цанка ОДАЖИЙСКА

Трифон Зарезан в с. Шереметя чества по стар стил. И този път – на лозето на Иглика Тодорова – член на пенсионерско-инвалидния клуб. С нас са кметът Пламен Петев и председателят на читалищното настоятелство Ангел Илиев. Почетната задача да зареже лозата се пада на най-известната ни винопроизводителка Цветанка Иванова, а г-н Илиев полива главината, за да има берекет за работливите стопани. Цветанка извисява глас и запява песен за Трифон Зарезан.

После групата се отправя към читалището, където празникът ни продължава. Спонсор ни е арендаторът Михаил Михайлов, който ни е донесъл много хубави неща, ▶

Добрите вести идват с Кураж

ЗА ОТМИНАЛИТЕ...

но и ние си отваряме чантите... Не ни е забравила и собственичката на „Сръбска скара“ Толя Иванова. В този хубав ден имаше много наздравци и добри пожелания, много веселие, викторини, песни и танци.

Но ние от с. Шереметя знаем и да помагаме. По идея на Нелия Минева, председателка на женското дружество, се включихме в дарителската акция за бедстващите хора от наводнените селища. Донесохме зимни дрехи и обувки, пуснахме и по два SMS-а. А сега г-жа Минева подготвя проект за оформяне на градинката пред паметника на загиналите за свободата ни воители, в който пенсионерите и инвалидите пак ще участват. ■

НА ТРИФОН ЗАРЕЗАН

Дора МАНЧЕВА

По покана на приятели една група от Основната организация на инвалидите във Враца тръгнахме за с. Веслец, където е къщата на именника. Гласовитият Николай се провикна: „Излез Трифо-

„Очаквам от...

шестата бременност, благодарение на д-р Станев. Относно първото раждане опитният лекар обяснил на Вили, че инжекцията с „флонаризин“ отнема кислорода на плода, сваля кръвното на бременната, но не може да задържи раждането. „Така за себе си аз намерих доказателство, че причината за състоянието на Ради не е в нас, а в лекарите, но как да докажеш лекарска грешка в онези години?“

През 1986 г. Вили заминава с Ради за клиника в Москва. По това време бащата работи в СССР, за да изкарва достатъчно средства за лечение на първородния им син. Интензивната физиотерапия с

парафинови компреси се отразява добре на момчето. За една година то започва да пристъпва с проходилка. Но за да има траен резултат, то трябвало да прекара живота си в клиника... Увреждането е твърде тежко - quadri пареза, т.е. увреждане на четирите крайника. Това е и причината, поради която частният учител не успял да научи Ради да пише. Четенето също не се получило, тъй като нямал ориентация и не успявал да следи редовете. Иначе имал добра памет, може да брои, интересува се от футбол, разказва какво е гледал по телевизията.

► На провал била обречена и последната ►

голяма надежда за Ради - присаждане на стволови клетки. Иновативните операции се правели от руски професор, но давали добър резултат при юноши до 18-годишна възраст, когато растежът все още не е завършил. А Ради вече бил на 20. „Това съвсем ни отказа да търсим лечение, видя се, че нищо не може да се направи – сведе очи Виолета и отпи от кафето си, за да удави напиралите сълзи - За да се раздвижва, карах Ради сам да се изтегля от дивана на количката. Забелязах, че когато заспи, спазмът в тялото изчезва. Ръцете му стават подвижни като на здрав човек. Но щом се събуди, отново се сковават. Затова му втълпявам, че това, което може да прави с по-малко увредената лява ръка - с нея се храни, може да го постигне и с дясната, чрез мозъка. Отскоро се учи да посяга с нея, да пие вода“.

Освен физическите увреждания, на Ради все повече му тежи и самотата... Преди време приятелите на брат му били и негова среда, която сега му липсва. Днес Слави живее в София. Преди седем години Вили овдовяла, починали още баща ѝ, свекърът и свекърва ѝ. Жива е само възрастната ѝ майка, но е отделно. Ради стои сам, защото майка му трябва да работи, за да оцелеят.

От 21 години Вили работи в „Автобусни превози“ - Враца, а повече от година е ръководител движение на Автогарата, където ходи на смени. Иначе държавата дава на Ради общо 207 лв. месечно. Едва когато баща му починал, самотната майка отишла за помощи в Социалните, за да потърси полагащите се интеграционни добавки. Преди не ги търсили, а доброволно ги оставяли в бюджета – да има за хора, за които са жизнено важни... „Боже, мисля си, има ли още такива съвестни и благородни хора?“

Преди три години Вили потърсила помощ по НП „Личен асистент“, но с Ради останали в резервите. „Вие се справяте – казал експертът, дошъл на оглед – Имате телевизор, готварска печка, работите... Не сте най-зле“ . И така с всеки изминат ден Ради изпада във

Добрите вести идват с Кураж

*не, порти отвори и гости отдалече посрещни”. До-
чул гълчавата, той пооб-
ра цялата дружина в под-
редената си в битов стил
къща. От греяната ра-
кия – медовина, стоплих-
ме душите. Бумтящата
печка създаваше уют и
комфорт. Във въздуха се
носеше аромата на току
що извадената питка.
Домакините се бяха до-
бре подготвили и на ма-
сата имаше всичко в бол.
Поднесохме му подаръка
на именника и с „Мно-
гая лета” се поздравихме
всички, след което изля-
зохме навън за ритуала.
Трифон заряза лозето,
поля с вино главината,
за да е берекетна и здра-
ва годината. Със смях и
веселие, музика, песни и
танци поддържахме на-
шето настроение. Като
чуха Дунавското хора
на Дико Илиев, комиши-
те на Трифон дойдоха и
всички хванати за ръце
тропнахме кръшното
българско хорце. Минусо-
вите температура и де-
белия сняг не попречиха
на празнуващите: „Дебел
сняг, дебел комат”, каз-
ват старите хора. Праз-
нуваше цялата могила.*

► „Очаквам от...

все по-тежка депресия между четирите стени на панелното жилище. Усмива се широко и се радва само, когато някой дойде на гости, като мен или като експертът от социалните. Щастлив е, когато го водят на лекар или зъболекар, просто защото ще излезе навън... „Самотата го убива. Имам нужда от помощ, за да го свалям по стълбите. Не мога сама. Но дори и срещу заплащане не можах да открия човек, който да се ангажира 2-3 пъти седмично за това.

Добрите вести идват с Кураж

БЛАГОТВОРИТЕЛНА АКЦИЯ СЕ ПРОВЕДЕ В АРДИНО

Гюнер ШУКРИ

Социално слаби лица, самотни възрастни хора и хора в неравностойно положение в Ардино еднократно бяха подпомогнати с хранителни продукти - плодове, шоколадови бонбони, месни продукти, лакомства и други. Организатори на благотворителната инициатива бяха община Ардино, гражданско движение „ДНЕС“ и Дирекция „Социално подпомагане“ в Ардино.

А Ради се затваря все повече в себе си, не спи, не говори, гледа в една точка. От това състояние го изваждат само антидепресанти, което не е желателно – разказа още Вили и не скри желанието си да замени апартамента с малка къщичка, която да приспособи спрямо нуждите на сина, та той да може да излиза сам с количката на двора. Другият удачен вариант е да потърсят седмичен дом, където младият мъж да пребивава от понеделник до петък в подходяща среда, да има социални контакти. По този начин и майката ще има време за почивка, все по-важна за разклатеното ѝ здраве с годините... „Аз не мога да се отдалеча от дома си за повече от 7-8 часа, да не говорим за няколко дни. Все по-трудно се справям...“

От депресията преди Нова година Ради заболял, затова Вили си взела двуседмичен болничен. Заплашили я с уволнение, въпреки че не е отсъствала от работа години наред. „Очаквам толерантност от хората, а получавам агресивност. Толкова е трудно, а те гледат да ме смачкат и унищожат! Затова отдавна не се оплаквам“ - каза с болка Вили, докато ме изпращаше... Ради ме съпроводи с поглед, подаде ми несигурно дясната си ръка и каза широко усмихнат: „Пак започвай!“

Когато нагазих в дълбокия сняг, все още бях потресена от историята на Вили и Ради. От тяхната борба, от живота им, в който така гостоприемно и доверчиво ме допуснаха... Погледнах сивия безличен блок през рамо, скрил зад панелните си стени още десетки съдби, и прошепнах подобно Моканина: „Боже, колко мъка има по тоя свят, Боже!“ ■

**В ДВ бр.12 от 10. 02. 2012 г.
е публикуван**

Закон за ратифициране на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания

**С този акт на Народното събрание се открива пътят
за ускоряване хармонизацията на
нормативната уредба у нас за хората с увреждания
с водещите социални политики в света.**

**В следващите 6 месеца у нас ще бъде подготвена 2-годишна
програма за защита правата на тази група граждани.**

ЕВРОПЕЙСКАТА ГОДИНА НА АКТИВНИЯ ЖИВОТ НА ВЪЗРАСТНИТЕ ХОРА И СОЛИДАРНОСТТА МЕЖДУ ПОКОЛЕНИЯТА – 2012 БЕ ОФИЦИАЛНО ОТКРИТА В БЪЛГАРИЯ НА 2 МАРТ

Анета ДИЛОВСКА

Министърът на труда и социалната политика и национален координатор на инициативата Тотю Младенов запозна участниците в специалната церемония по откриването с мерките и политиките, които МТСП изпълнява в подкрепа на активния живот на възрастните хора. Това ще става чрез мерки по Закона за насърчаване на заетостта и чрез определянето на възрастните хора като приоритетна целева група за всички интервенции по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Министър Младенов даде

пример със схемите „Развитие“ (с бюджет 250 млн.лв. и продължителност до края на 2013 г.), „Квалификационни услуги и насърчаване на заетостта“ (с бюджет малко над 35 млн.лв. и продължителност до края на 2013 г.), „Аз мога“ (с бюджет 51 млн.лв. и продължителност до края на 2013 г.), „Аз мога повече“ (с бюджет 50 млн.лв. и продължителност до края на 2013 г.), „Квалифика-

▶ ЕВРОПЕЙСКАТА ГОДИНА НА АКТИВНИЯ ЖИВОТ...

ционни услуги и обучения за заети лица – фаза 3” (с бюджет от 34 млн. лв. и продължителност до 2013 г.) и „Социални иновации в предприятията” (с бюджет от близо 37.8 млн.лв. и продължителност до края на 2013 г.).

Броят на гражданите на ЕС над 60 години се увеличава всяка година с над 2 млн. души, каза Огнян Златев, ръководител на отдел „Комуникационни дейности” към Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и включване” на Европейската комисия. В изказването си той обърна внимание на Европейския социален фонд като финансиращ инструмент на ЕС за инвестиции в човешкия капитал. През изтичащия програмен период 2007-2013 г. чрез него се предоставят 1 млрд. евро за мерки, насърчаващи активния живот на възрастните хора и продължителната трудова заетост. По-възрастните работници могат да се възползват от мерките, свързани с активния пазар на труда, които са в размер над 15 процента от всички ресурси на ЕСФ.

На церемонията по откриването на Европейската година бяха представени дейностите по нея. Те включват сформирание на национална коалиция „Активен живот на възрастните хора и солидарност между поколенията”, семинари и други инициативи на национално и местно ниво.

Предвижда се разработването

на прогнози за въздействието на застаряването върху публичните финанси, както и издаването на сборник с най-важните стратегически документи, свързани със застаряването на населението и демографските предизвикателства.

Пред гости и журналисти бяха представени посланиците на Годишната – доц. Ингрид Шикова - ръководител на катедра „Европеистика” в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, Петко Бочаров (доайен на българската журналистика), доц. Еню Бояджиев - председател на управителния орган на 40 спортни клубове „Здраве и дълголетие” и групата за автентичен фолклор „Бистришките баби”.

Програмата по откриването на Годишната продължи със семинар на тема „Активен живот на възрастните хора и участието им на пазара на труда” с експерти от МТСП, Български червен кръст, институти към Българска академия на науките, фондация „Лале”, Медицински университет – София, Национално сдружение на възрастните хора и журналистическа организация „50+”.

В семинара участваха и представители на СИБ. ■

РЕГЛАМЕНТ

ЗА УЧАСТИЕ В VI РЕПУБЛИКАНСКИ МНОГОЖАНРОВ ФЕСТИВАЛ НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ

ПЕРНИК – КВ. ЦЪРКВА , 23 И 24 ЮНИ 2012

1. Във фестивала могат да участват всички лица с увреждания с изявен талант в областта на всякакъв род музика, с изключение на чалга - танци, собствени литературни творби, обичаи, занаяти и други.

2. Участниците ще бъдат разделени на три възрастови групи:

а/. до 18 години; б/. до 40 години в/. над 40 години

3. Изисквания на участниците в музикалния жанр:

а/. за групови изяви (до 12 човека) - две песни - общо 7 мин.

б/. за индивидуални - дует или трио - една песен

Участниците подсигуряват сами музикалния съпровод. Не се допуска плейбек. Допускаме от група само по две индивидуални изпълнения.

4. Изисквания за танцов състав:

а/. по два танца (до 12 човека) - общо 4 мин. с подсигурен съпровод.

5. Изисквания към художествения и занаятчийския жанр:

а/. всеки художник или занаятчия може да представи до 10 творби. ■

6. Литература:

а/. участникът може да прочете или издекламира собствено произведение до 3 мин. Творбите трябва да се изпратят до 01.06.2012 г.

7. За участниците от чужбина:

а/. всички се изявяват на своя език. Литературните творби трябва да се изпратят до 01.06.2012 г.

8. Заявки за участници ще се приемат до 01.06.2012 г. на адрес: гр. Перник 2308, кв. Църква, Клуб на инвалидите към СИБ.

В заявките трябва да се впишат:

- Трите имена на участниците, възраст и актуално ТЕЛК - решение
- Имената на творбите, с които ще се представят;
- Датата за изява - 23 или 24.06.2012 г. Организаторите ще се съобразят с предпочитанията на участниците при възможност за това.
- Телефони и адрес за обратна връзка.

**Очакваме Вашите заявки на горепосочения адрес
и на телефони:**

076 69 07 35; 076 69 06 76; 0894 764 790; 0898 483 409

Срок - до 1 юни 2012 г.

ОБЩИНА ХАСКОВО ОЩЕТИ КЛУБА НА ИНВАЛИДИТЕ С 1000 ЛВ.

Олга ВЕЛЕВА

**„Парите за трети транш от субсидията стигнали само
за дружествата на слепите и диабетиците**

Клубът на инвалидите в Хасково е получил само 2 500 лв. от общинската субсидия за 2011 г. Това е с 1000 лв. по-малко, отколкото са били изплатени на другите две дружества на хора с увреждания – на слепите и на диабетиците. На тях са им били преведени пари на три транша, а на инвалидите – само на два, показва репортерска проверка.

Трите клуба до 2010 г. разполагаха с еднаква общинска субсидия от по 7 хил. лв. Общинският съвет гласува миналата година увеличение на сумата, като за слепите и диabetоболните тя бе определена на 9 хил. лв., а на инвалидите – на 15 хил. лв. заради социалната кухня, която те поддържат от години.

Обикновено субсидията се получава на няколко транша като първият е в края на март или началото на април, след като се приеме на сесия бюджетът на Община Хасково. През миналата година обаче и трите клуба останаха без пари близо половин година заради запорираните сметки на общината. По 1500 лв. им бяха преведени през юни и по още хиляда през септември. Слепите и диabetоболните са получили и по още 1000 лв. през октомври, за разлика от инвалидите, които са останала прецакани. Иванка Латинова - член на УС на организацията на СИБ –разговаря тогава със заместник-кмета Недялка Станева, докато кметът Георги Иванов беше в предизборната кампания. Било й е отговорено, че в момента няма възможност да им се преведат пари. На въпрос, зададен по телефона чрез секретарката в общината към Недялка Станева, каква е причината единствено Клубът на инвалидите да получи по-малко пари за м. г., тя не пожелава да отговори. По-късно пресаташето на общината Бояна Тодорова обяснява, че единствената причина е липсата на пари в този момент. И още – че ако от организацията на СИБ искат официален отговор, да зададат въпроса си писмено.

Гласуваната на последната сесия на ОбС – Хасково, субсидия за 2012 г. за трите клуба е по 5 хиляди лева. И на това сме доволни, коментира председателят на дружеството на слепите – Георги Желев, който е и общински съветник в новия местен парламент.

Но с толкова пари социалната кухня към Клуба на СИБ е обречена. ■

**«Дали Социалната кухня
в нашия Клуб ще продължи
да ни приготвя храна? Няма
на кого друг да разчитаме...»**

ОБЩЕСТВЕНИТЕ НАГЛАСИ КЪМ ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ ТРУДНО СЕ ПРОМЕНЯТ

Обществото още не е готово да приеме хората с увреждания като равни. Създадени са известни условия като ресурсното обучение и възможността децата да посещават масовото училище, но има много проблеми, твърди Йоана Джакова, майка на 12-годишната Деси. Тя ползва услугите на Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение на деца със специални образователни потребности в Ловеч от самото му създаване преди пет години.

„Имам поглед и от двете страни – педагог съм и съм родител. Много съм благодарна на специалистите от Ресурсния център. С тяхна помощ Деси се научи да чете, но ѝ е трудно с математиката. Не познава парите, а се включва в пазаруването – напиша ѝ бележка и тя носи продуктите от магазина, помага въкъщи и се чувства добре, защото е полезна. В училище не се чувства комфортно. Тя отива с нагласата не да види съучениците, а да бъде с „госпожата“ - ресурсния учител. А самите деца са агресивни, когато се стигне до неприятна ситуация с Деси, всички са срещу нея. Мисля, че трябва да се работи и с останалите родители да научат децата си да бъдат толерантни, за да могат тези, които са със специални образователни потребности да се чувстват нормално сред тях“, казва майката. Тя е осъзнала какво ѝ се случва, когато „погледнала през очилата“ на детето си. Дотогава непрекъснато се е упреждала, че не прави достатъчно, за да

Добрите вести идват с

ЮБИЛЕЙ В СРЕДЕЦ

Калинка СТОЙЧЕВА

Организацията на СИБ в града – част от Регионалната организация на Бургас, неотдавна отбелязва своя 15-годишен юбилей. Имаме основание да се гордеем с постигнатото в този период, макар и да не е голям. Работим активно за социалната интеграция на хората с увреждания, познаваме състоянието на всички наши членове, които сега са над 200 и поддържаеме с тях или чрез придружителите им непрекъснато близки контакти. Подпомагаме нуждаещите се морално и материално – според възможностите ни. Посещаваме тежко болните по домовете на празници, стремим се да им бъдем полезни в трудни ситуации.

Получаваме компетентна помощ от РО на СИБ в лицето на председателя 2-жа Желязка Вълева и областния координатор Любен Дуганов. Среждаме разбиране по всички въпроси от страна на общинската администрация в Средец. Работим в тясна връзка с

Добрите вести идват с Кураж

► ЮБИЛЕЙ В СРЕДЕЦ

Културния клуб на пенсионера, с Тракийското дружество, с Българския антифашистки съюз (БАС) и с отдел „Социални грижи“.

Затова и на тържественото събрание наши скъпи гости бяха председателката на СИБ г-жа Вълева и координаторът г-н Дуганов, г-жа Надежда Палова - Председател на Общинския съвет в Средец, председатели на общинските пенсионерски клубове от града и общината, на Тракийското д-во и БАС. Получихме много поздравления и подаръци, за което сърдечно благодарим.

За юбилея организаторите се бяха постарали много, имаше и богата богата концертна програма. ■

► ОБЩЕСТВЕНИТЕ ...

усвоява Деси учебния материал. Постепенно е разбрала, че по-важно е детето ѝ да се чувства добре.

Според майката децата като Деси не са съвсем за масовото училище, но и специализираните институции не са най-добрият модел за тях. В българското масово училище, обаче, педагозите все още нямат подходящата нагласа да работят с такива деца.

„Вярно, че е много трудно да се работи с деца, които успяват бързо и с тези, които по-трудно се справят. Но от личен опит знам, че може да се постигне някакво равновесие. Работя с големи деца, някои от тях имат проблеми и техните родители се срамуват да го признаят. Това не трябва да се крие, а да се работи за преодоляване на дефицитите“, категорична е Йоана Джакова. И съветва колегите си в масовото училище да поддържат ежедневен контакт с ресурсните учители и да работят заедно за децата със специални образователни потребности.

„По география Деси може да оцвети с подходящия цвят планините, равнините и реките, по история – да нарисува и оцвети национална носия. Тя се фокусира образно и може да се работи в тази посока. Когато се прибере вкъщи и ми покаже какво е направила, се чувства страшно горда и на другия ден отива на училище с желание“, дава пример от живота си майката. ■

Ресурсен център за обучение на деца със специални образователни потребности в Ловеч

Той бе създаден преди пет години, за да подпомага формиране на умения и навици на децата, както и тяхната социална адаптация. Там, където е възможно, се работи да усвоят учебния материал, но при деца, които не могат, педагозите ги учат да общуват с връстниците си. Специалистите в центъра знаят, че не всички деца са еднакви. Най-важно е обаче те и родителите им да се чувстват спокойни в една нормална социална среда. „Трябва да покажем пред обществото какво могат тези деца. За да променим нагласите му, трябва да убедим останалите, че всеки човек има слаби, но и силни страни и може да бъде полезен“, подчертава Моника Дончева, директор на Ресурсния център. Той е сред организаторите на инициативата „Забавно лято“ за децата на Ловеч през лятната ваканция. И там, сред връстниците си, децата със СОП се интегрират най-бързо, в игрите и надпреварите всички са заедно и се чувстват добре.

„Ние приемаме децата и техните семейства като свои, искаме и обществото да ги приема така. Те могат да бъдат включени в трудовия процес и да бъдат полезни“, казва Дончева. На същото мнение е и психологът Сабина Христова. Наскоро е била в чужбина и видяла, че целият обслужващ персонал в „Макдоналдс“ е от хора с увреждания, дори в заведение от

световната верига в София работи чистач със специални потребности. Но както обществото ни не е подготвено, така и работодателите не намират хора с проблеми. Дори за програмите, които предлагаха в бюрата по труда с преференции за фирмите, наели такива хора, нямаше желаещи да се включат, казва Христова.

Не са оправдани все още и очакванията от обучението на децата със СОП в масовото училище. Приобщаващото или включващо образование означава училището, според възможностите на всяко дете, да го приеме и да му даде нужното. А няма такава готовност. Моника Дончева разказва случка от богатия си опит - възпитаник на центъра получил двойка в училище, отива вкъщи и казва: „Мамо, аз имам оценка“. Радва се, че някой го е оценил като останалите деца, макар да не осъзнава значението. Затова и Ресурсният център партнира на една от НПО – сдружение „Знание“ - в проект за обучение на учители от масовото училище. И макар че имат нужда и сами го признават, а обучението е безплатно, организаторите трудно намират желаещи педагози. А да се обучаваме имаме нужда и не винаги разполагаме със средства, твърди психологът. Тя работи с деца с аутизъм и дислексия. За тези по-нови диагнози дори специалните педагози, завършили по-рано, не са учили в университета. И постоянно трябва да повишават квалификацията си.

Децата с увреждания имат нужда от внимание и от обич. Те имат нужда и от вниманието на държавата, която

► Ресурсен център за обучение...

то да завърши започнатия процес. След 8 клас тези деца трудно намират къде да получат професионални умения. Ако има 8 завършващи деца, те могат да се

обучават по част от професия в професионална гимназия. Но не винаги има толкова завършващи, а в друга паралелка не могат да бъдат, защото не са усвоили в пълен обем необходимите знания. А тези деца се нуждаят точно от занаят, за да бъдат полезни на себе си и обществото.

Нужен е гъвкав модел, който да дава шанс дори на едно дете да усвоява дадена професия, категорична е Моника Дончева, която заедно с колеги и родители очаква държавата да довърши процеса по пълноценната интеграция на децата със специални потребности. ■

Материалите от Ловеч подготви Марияна ДОНЧЕВА

ПОЗИЦИЯ

Димитрийка КЪНЕВА

Много ме вълнува темата и желая да споделя мнението си. Като идея интегрираното обучение е много добро, но опасността идва от изпълнението. Дали навсякъде е толкова добре колкото се отчита? Откъде изведнъж се взеха толкова голям брой специалисти? Имам наблюдение и мога да кажа, че навсякъде процесът отговаря на очакваното и отчитаното. Като родител на дете с увреждане също се надявах на помощ от ресурсен учител, но я получихме само като обещание. В началото на учебната година учителката дойде и се представи и това беше. Тя не проведе нито едно занимание с детето. Накрая напълно обезверена и възмутена се отказах от тази прехвалена услуга. Та думата ми е за контрола. Много добра практика като идея, но кой контролира изпълнението? За мен е ясно що за контрол е, щом се стига до подобни случаи. Грозно е да се постъпва така с тези деца. Те са толкова раними, имат нужда от голяма подкрепа. Да не забравяме колко жестоки са някои от децата и как ги обиждат. Какво да кажем и за психолозите в училищата? Не че не работят, но при толкова много деца с кое по-напред! Като вземем в предвид и това, че съществува практика в училище психолозите да влизат и в часовете на отсъстващите учители и да изпълняват и други несвойствени за тях дейности. ■

В двора на севлиевската детска градина „Радост 2“ напредва строителството на новия център за деца и техните родители, който ще се грижи за превенцията на уврежданията при децата, отглеждани в рискова среда. Местната администрация работи и по друг проект, насочен към подрастващите, а именно – осигуряване на възможност за отглеждане на деца с увреждания, родени на територията на общината. След като бъде готов бъдещият Център за настаняване от семеен тип, тук ще се завърнат 12 деца, които сега живеят в различни медико-социални домове в страната. Местният общински съвет в предишния си мандат отреди терен за центъра, който ще бъде изграден със средства по Оперативна програма „Регионално развитие“. Парцелът е собственост на общината и се намира в тих квартал, но близо до здравни, социални и образователни ин-

ституции. Това го прави подходящ за целта.

Обаче, след решението на общинските съветници за изменение на сегашния застроително-регулационен план, в местната администрация постъпи подписка от над 400 жители на района. Съквар-

До 2014 година интернатите за деца трябва да бъдат закрити, а дотогава местните общности трябва да са създали условия, така че занаяпред малчуганите да живеят в среда, близка до семейната.

Центърът, който общината в Севлиево ще построи, представлява малък дом от типа на еднофамилна къща. Децата, които ще бъдат настанени в него, са с тежки здравословни проблеми. В момента те живеят в домове за деца с физически увреждания и домове за медико-социални грижи, тъй като заболяванията им налагат непрекъснатата медицинска грижа. Това е причината да бъдат да-

лече от семействата си и роднинската среда, а някои нямат близки.

Общината поема ангажимента за тях и ще им осигури 24-часова грижа и условия, близки до домашните. През деня децата ще получават образователни, социални или здравни услуги извън центъра.

Нещо като роден дом

Маргарита НИКОЛОВА

талците изразиха опасения, че децата им ще бъдат лишени от детска площадка заради реализацията на проекта. Дали това е истиинската причина? Центърът ще заеме само малка част от пространството, съществуващата детска площадка ще се запази и дори ще се облагороди, уверява общината...

Хора с увреждания изложиха свои творби в Парламента

Росана ЧАКЪРОВА

На 29 февруари 2012 г. в Клуба на народните представители бе открита изложба с художествени творби на хора с увреждания, организирана от Народното събрание на Република България и национално представителните организации на и за хора с увреждания. Изложбата бе открита с кратко приветствие от Председателя на Народното събрание г-жа Цецка Цачева. От името на национално представителните организации поздравление за ратификацията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и благодарност за възможността да се проведе художествената изложбата, изрази г-н Васил Долапчиев, Председател на Съюза на слепитев България. Освен депутати, на откриването

присъстваха и представители на всички национално представителни организации. Съюзът на инвалидите участва с картини – маслени бои от различни творци с увреждания, с дърворезби на Димитър Стоянов от основна организация на СИБ – Пещера, пирографии на Огнян Колев – РО на СИБ - Плевен и пана и икони на Славчо Славков – основна организация на СИБ – Перник. ■

ЗЛАТНА ЛИГА ПО ПЕТАНКА СЪЗДАДЕ НЕЗАБРАВИМИ ЕМОЦИИ У УЧАСТНИЦИТЕ

Сабина ДАНЕВА, Стоян БОЧУКОВ

Петанката предоставя възможност за създаване на социални контакти, чрез общуване с приятни хора в непринудена обстановка. Често по време на играта се случват много комични ситуации, които дълго време са повод за коментари.

Петанката е игра възникнала във Франция, произлизаща от стара провансалска игра, чиито корени датират от 8-9 век. Днес тя е национален спорт на Франция, а също така е много популярна в Белгия, Холандия и други европейски страни.

В България петанка се играе от 2000 г. Играта е въведена от Стефан Стамов, който е и президент на Българската федерация по петанка.

През 2011 г. ентузиастите от спортни клубове за хора с увреждания създават **Златна лига за петанка в България.**

Инициатори са председателят на СКХУ „Варна 2010“ – Жельо Желев и председателят на СКХУ „АЛФА“ – Севлиево-Мариан Минков. Състезанията са отборни с 3 състезатели.

Първите тери състезания в лигата се провеждат през 2011 г. съответно във Севлиево, във Варна, отново в Севлиево. Четвъртото състезание от Лигата по петанка за хора с увреждания се състоя в Ямбол на 19 ноември м.г.

Състезатели от четирите отбора премериха сили на спортната площадка „Георги Дражев“. Всеки от от-

борите през годината проведе по едно състезание и в решаващото в Ямбол се определяше кой ще вземе първата купа на Лигата като краен победител.

След проведените срещи се получиха следните резултати: на първо място „АЛФА“ Севлиево, на второ СКХУ „Варна 2010“, на трето „СИННИ КАМЪНИ“ – Сливен и на четвърто място – СКИ „ЯМБОЛ-99“.

Първата купа на Лигата завоюва отборът на СКХУ „Варна 2010“, който в четирите састезания през м.г. набра 250 точки от две победи и две втори места. На второ място се класира отборът на СКХУ „Алфа“ Севлиево, който набра 225 точки от две победи, едно второ и едно трето място. На трето място – СКХУ „Синни камъни“ със 110 точки. На четвърто място е отборът на СКИ „Ямбол 99“ с 55 точки.

След успешното провеждане на първия сезон от Лигата по петанка, клубовете решиха през следващия сезон да поканят още желаещи клубове в Лигата. Плановете са

през 2012 г. да бъде изготвен календар за състезанията, като стремежът ще е те да са в периода от май до октомври. ■

**Знамето на дружество „Инвалид“
и паметникът на военноинвалидите -**

Маргарита СТОЯНОВА

ЦЕННО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО НА ГАБРОВО

В своя изложба Регионалният исторически музей в Габрово за втори път показва знамето на габровското дружество „Инвалид“.

То е включено в тематичната експозиция „Културни ценности“ от фондовете на музея, която показва в хронологичен порядък представените през годините експонати на месеца. Знамето беше експонат на месец септември миналата година, а поводът бе годишнината от Съединението на Княжество България и Източна Румелия. Сега посетителите могат да го видят за втори път в експозицията „Културни ценности“, която ще остане до март. То е част от богатата колекция знамена, съхранявани във фонда на Историческия музей в Габрово. Според специалиста Добромир Търновски най-много са училищните и занаятчийските. Флагът е копринен, изработен с цветовете на българския триколюр. От едната му страна със златни букви е изписано Дружество „Инвалид“ Габрово, а от обратната е бродиран девизът на дружеството „Всичко за България“ и неговият знак - образът на войнишкия кръст за храброст - IV степен. Музеят притежава още едно знаме на дружеството, то е черно, с изобразени на него отрязани ръце и е доста зловещо.

След войните в цяла България започват да никнат такива дружества, които имат за цел да подпомагат пострадалите в битките, разказва Добромир Търновски. Прави се централно дружество в столицата, както

и такива по места. По това време се създават и дружествата на запасните офицери и подофицери. След Ньойския договор огромна част от българското войнство излиза от армията, съкратена до жизнения минимум. Много български офицери остават без работа. А доста от тях са и пострадали в битките. Като едни интелигенти, те са моторът, който движи дейността на споменатите организации.

Дружество „Инвалид“ е инициатор в Габрово да бъде издигнат паметник на военноинвалидите.

Днес той се намира на кръстовището пред Консултативната поликлиника и може би е един от малкото по рода си в страната.

- Както всички български градове и Габрово пострадава изключително сериозно в така наречените войни за национално обединение. Жертви- ▶

те с много. Но в Габрово, за разлика от други градове, така и не се стига до единомислие и решение за издигане на паметник на загиналите във войните, каквито има в много други български градове, даже и в селата. Инициативата на дружество «Инвалид» запълва една празнота, за срам на габровци.

Търновски допълва, че комитет, наречен «1 май 1876-та», от създаването си през 1885-86-та година до своето ликвидиране през 1946 -та, когато закриват всички дружества с идеална цел, работи за тази кауза. Дружеството събира пари за построяването на паметник за войните. Първоначално той е трябвало да бъде посветен на загиналите в Априлското въстание, после решават да увековечи и подвига на героите от Руско-турската освободителна война, както и на всички загинали габровци във войните за национално обединение. Мястото за него е определено до старата часовникова кула на града, на едноименния площад «1 май 1876-та». Има снимки от тържественото освящаване на мястото, което се състояло. Но паметник няма.

Паметникът на военноинвалидите, издигнат по инициатива на дружество „Инвалид“, отсрамва Габрово. Днес той е един от 63-те военни паметници на територията на Габровска област, издирени и вписани в специален регистър. Нарочна комисия, оглавявана от областния

управител, се грижи за проучването и поддръжката им. Според тази комисия в Габрово има 11 военни паметника, сред които и единственият в страната на военноинвалидите. Тази констатация не се споделя съвсем от историка Добромир Търновски, но той няма претенции да има поглед

върху монументалната памет на България в тази й част.

Зедно с колегите си от Регионалния исторически музей сега той работи активно върху подготовката на Международната научна конференция на тема „Българската слава и Голгота“, която ще се състои под домакинството на музея в Габрово на 25 септември. Научният форум ще бъде съпътстван от изложба на оръжия, награди и други културни ценности, а поводът е 100-годиш-

нината от войните за национално обединение.

За трети път пред публиката ще бъде показано знамето на дружество „Инвалид“, а дейността му ще бъде обект на научни изследвания.

- Силно казано е, че фактите от българската история, свързани с тези събития, не са изследвани. Има някои изследвания и за Габрово, но това е целта ни, да продължим работата си като историци в тази посока – казва още Търновски.

Работното заглавие на неговата научна разработка също се казва „Българската слава и Голгота“. ■

КОЙ Е ИСТИНСКИЯТ МЪЖ НА ГОДИНАТА?

Да, точно така, аз съм Стефан Стойчев. Кога разбрах за високото звание ли? Когато зимата ме хвана високо в Родопите... Като се прибрах в Пловдив, заредих мобилния телефон и бях шокиран от непрекъснатите позвънявания. Мои приятели зевзеху, като че се бяха наговорили всички с: „Честито, приятелю, браво на тебе, ти си най-великият Мъж на годината!“ Чудех се за какво става въпрос, а те все със своя еднатъв отговор: „Не гледаш ли телевизия, не четеш ли вестници?“ Отдадох внимание на медиите и какво се оказа? Наистина навсякъде заглавието беше едно и също: „Стефан Стойчев – Мъж на годината“.

В първия миг си помислих, че най-после са ме оценили, макар и да съм инвалид... Дошло е и мое време, казах си и се размечтах. Най-напред ще взема парички в заем и ще почерпя приятелите. Ще давам интервюта срещу заплащане и ще оправя финанси-

те си. Пък и за „Мъж на годината“ сигурно ще получа някоя тлъста сума...

Едва тогава прочетох текста под заглавията... Оказа се, че става дума за млад мъж от Чирпан, който с риск за живота си спасил няколко човека от пламъците на горящ автобус. И името му е като моето – Стефан Стойчев...

Първо се отказах от мечтите. Мислено поздравих младия човек за високохуманната му постъпка. Дори предвиждах да потърся връзка с него и да му

подскажа, че всички стефанстойчевци сме мъжки момчета...

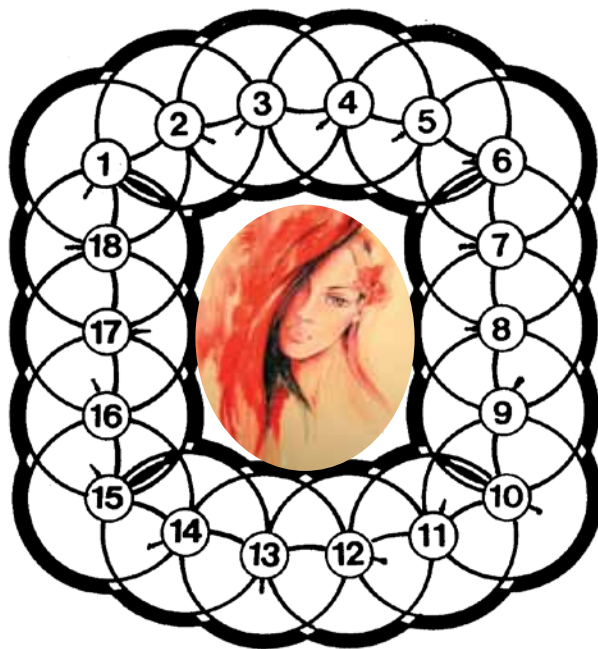
Но постепенно в мен се загнезди червеният на завистта. Защо той, и аз съм Стефан Стойчев??? Не можех ли наистина аз да съм истинският Мъж на

годината? Защо ли? Защото съм на 73 години, защото съм инвалид с 98 процента неработоспособност, защото пенсията ми за 40 години работа е 180 лева. Защото плащам за ток, вода, телефон и парно 140 лева, за лекарства – 60 лева, за скромна храна – 90 лева, за транспорт 12 лева, без да го ползвам. За дрехи – няма, за обувки – хич. Е-е-е, няма да изреждам повече. За месец ми са нужни най-малко 450 лева, които над 180-те някой трябва да ми додава. Не ми се полагало личен асистент, защото не ми достигали никакви си точки. Памперсите трябвало сам да си сменям, а то а л е т н а т а трябва сама да дойде до леглото ми... Е, питам ви, кой Стефан Стойчев трябва да е Мъж на годината??? Затова предлагам моят съименник да си остане с това високо звание, а аз да стана „Герой на годината“. Защото все още съм жив!!! И пак ще стрелям с думи...

И това съм аз –
Стефан Стойчев

КРЪГОСЛОВИЦА

Съставил: Иван МАНЧЕВ

От клетките с чертичка по посока на часовниковата стрелка:

1. Богиня на плодородието, майчинството, живота и здравето, господарка на Земята. 2. Глухарче, растение с жълти цветове. 3. Наша драматична артистка. 4. Жената на Хр. Ботев. 5. Древногръцка богиня на правосъдието. 6. Римска богиня на лова и горите. 7. Псевдоним на Дора Габе. 8. Наша драматична и филмова артистка - „Дами канят“. 9. Втората по отдалеченост планета от Слънцето. 10. Градинско цвете с жълтооранжеви цве-

тове. 11. Течност, която придава на среброто златист цвят. 12. Утринна или дневна забава или представление. 13. Начален ход в шахматната игра. 14. Състояние на атмосферните условия, характерни за дадена географска област. 15. Героиня на Вазов от драмата „Казаларската царица“. 16. Наша писателка, общественичка и преводачка /1871-1949/ - „Разкази“. 17. Предмети с художествена стойност, за украса на човека. 18. Вид скъпоценен камък, висококачествен опал.

ЖЕНА

Иванка ЛАТИНОВА

В прозореца отсрещна забелязвам сянка на жена, сгушила в прегръдките си малко дете. Прекрасно! Ето го смисълът на живота...И в този миг се питам: какво е да си жена? Да бъдеш пристан в студения дни, топла прегръдка в най-мрачната нощ, любов в мразовития ден, скала, когато всичко около теб се разпада, опора за мъжа, за децата, за семейството?...

И отговорите са много. Жената е тази, която намира пари и в най-безпаричното време – за сметки, за храна, за децата. Жената е тази, която никога не казва „не мога“, защото трябва да бъде опора. И рамо, на което и най-силният мъж да отпусне глава в миговете, когато всичко около нас се руши.

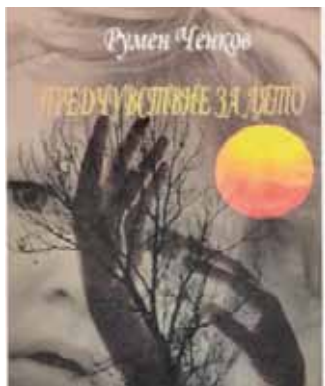
Жената – любима, съпруга и майка, събрала в себе си волността и свободата на морския бриз, силата и необуздаността на вълната, скътала в себе си топлината на разпаления огън... Тя – вечната и святата!

Или просто жена. ■

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ ПОЕТА

РУМЕН ЧЕНКОВ

ЩАСТИЕТО

Когато слънцето
се скрие и звезди
се отразят в очите
ти красиви,
разбирам,
както никога преди,
че малко трябва,
за да сме щастливи.

Когато вятърът в косите ни шепти:
„Дарявайте любов, затуй сте живи!“,
разбирам, както никога преди –
щом даваме,
сме истински щастливи.
Когато хлябът си
със просяк споделим,
когато към врага сме милостиви,
не спираме докрая да вървим,
тогава ще сме истински щастливи.
Когато своя смисъл изберем
и крачим с него в пътища трънливи,
все някой ден това ще разберем,
че можем да умираме щастливи.
Ще разберем, че то е вътре в нас,
не се купува и не се продава,
не идва с положение и власт –
от люлката то даром ни се дава.

НО ВИНАГИ ЖЕНА

Понякога ръцете ти са птици,
които на крилата си ме носят.
Понякога са огнени езици,
които не изгарят, а ме топят.
Понякога очите ти са океани,
в които влюбени делфини плуват.
Понякога са действащи вулкани,
които не разруха носят, а лекуват.
Понякога душата ти е бряг,
на който уморено акостирам.
Понякога е непрогледен мрак –
не виждам, но те винаги намирам.
Понякога си яростна вълна,
която като лодка ме помита.
Понякога... Но винаги жена –
любвеобилна, страстна, дяволита.

ПОДАРИ МИ

Подари ми очите си, да ме гледат със плам,
да са с мен, уморен щом заспя.
И в най-черната нощ, и във буря, да знам –
две звездици за мене блещат.

Подари ми ръцете си, тези крехки ръце,
да ме носят в небесни селения,
да извайват с любов мойто мъжко лице
и да бъдат за мен вдъхновение.

Подари ми косите си, тези черни вълни –
водопади от страстно безвремие.
Подари ми две алено-нежни страни –
сочни ябълки в райско предверие.

Подари ми безгрижния смях на дете
И дъха на тропически нощи;
подари ми любов, за да мога чрез теб
да усетя, че жив съм все още.

Казвам се Румен Ченков

Роден съм в Свищов през 1961 година. Детството си прекарах в родния си град, където тръгнах на училище.

В края на втори клас се преместих в гр. Луковит, понеже там имаше училище за деца с физически увреждания. Започнах да пиша стихове някъде в средните класове почти на шега, но това продължи и дори публикувах в местната преса на Луковит и Свищов. По-късно – вече в Габрово – и във вестник „Кураж“. Завърших икономически техникум през 1981 г. и веднага след като се дипломирах, отидох в Габрово. В този град прекарах 13 години, работейки в ТПК на инвалиди. През цялото това време не преставах да пиша, макар не всичко, което пишех, да ми харесваше. Все пак през 1994 г. издадох първата си стихосбирка „Съкровено“. Същата година се преместих в Добрич. Там, две години по-късно излезе от печат „Когато си готов да полетиш“ – моята втора стихосбирка. През 2007 г. послушах повика на сърцето си и се преместих да живея в Русе, където година по-късно се ожених за жената, която ме направи истински щастлив. Това сигурно си личи от третата ми стихосбирка – „Предчувствие за лято“ – която до голяма степен бе отпечатана по нейно настояване в края на 2007 г. И сега продължавам да пиша, защото това, което започнах като на шега, се оказва моя съдба. ■

НА НЕЛ

СТИГА МИ

Не искам вече нищо от живота.
Стига ми това, че си до мен,
че делникът ми хаотичен и самотен
сега е празничен, сега е подреден.

Стига ми усмивката ти само.
Тя слънце е дори и в мрачен ден.
Стига ми приятелското рамо,
и твоят поглед влюбен, възхитен.

Не искам от живота нищо, нищо.
Какво той може още да даде!?
На мен ми стига твоето огнище,
душата ти – ми стига – на дете.

За мене са най-нежните ти думи,
за мен тупти едно добро сърце.
Бях беден и самотен до безумие,
днес имам две обичащи ръце.

ОТКРОВЕНО

Твоята обич към мен
моят хляб е и ден!
Ти изпълваш живота ми с радост.
Аз заспивам щастлив
и се будя по-жив
от годините в моята младост.
И какво от това, че по мойта глава,
ще са скоро косите ми сиви,
преоткривам света в твой поглед,
в страстта,
що искри във очите ти живи.
Той е толкова друг –
аз съм твой съпруг
и това е прекрасно, любима!
Нямам глас и слова,
но ще кажа това:
горд съм с туй, че до мене те има!

ЕВРОПЕЙСКА ГОДИНА НА АКТИВНИЯ ЖИВОТ НА ВЪЗРАСТНИТЕ ХОРА И СОЛИДАРНОСТТА МЕЖДУ ПОКОЛЕНИЯТА – 2012

Според посланика на Дания Коре Янсон сред основните цели на Европейската година е да образова работодателите и служителите как да живеят здравословно след определена възраст, както да смекчи прехода от трудовия пазар към достигането на пенсионна възраст. По данни от последния Европейски демографски доклад и Евростат, за 27-те държави-членки на Европейския съюз се очаква населението на възраст 65 години и повече да нарасне от 17,4 % през 2010 г. до 30,0 % през 2060 г. В България, според последната прогноза на Евростат, делът на населението на възраст над 65 години ще се увеличи от 17,4% през 2010 г. до 32,7% през 2060 г. Показателят за средната възраст на населението непрекъснато нараства през последните години. През 1995 г. този показател е бил 38.9 г., през 2001 г. - 40.4 г., а през 2010 г. достига 41.9 години.

